

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Бондаренко Катерини Сергіївни на тему «Речові види забезпечення виконання зобов'язання», поданій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», підготовлений та затверджений на підставі публічної презентації наукових результатів дисертації та її обговорення кафедрою цивільного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (протокол № 10 від 18 березня 2025 р.)

Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами наукових робіт університету. Актуальність наукових досліджень речових видів забезпечення виконання зобов'язань зумовлена необхідністю формування комплексного підходу до вдосконалення цивілістичної доктрини в контексті модернізації правового регулювання зобов'язальних відносин. Речові способи забезпечення виконання зобов'язань, на відміну від особистих, характеризує наявність забезпечувального джерела у вигляді майна, що слугує гарантією задоволення вимог кредитора незалежно від волі та платоспроможності боржника. Так, речові поймаєменовані способи забезпечення (застава, притримання, довірча власність) встановлюють безпосередній юридичний зв'язок кредитора з майном, що слугує забезпеченням, незалежно від волі боржника, тоді як особисті забезпечення (порука, гарантія) засновані на вимозі кредитора до третьої особи, і залежать від її добросовісності. Крім того, механізм реалізації речового способу забезпечення є чітким та передбачуваним, що мінімізує ризики для кредитора та гарантує своєчасне та повне задоволення його вимог.

На підставі аналізу цивільного законодавства зроблено висновок, що речові способи, що речові способи забезпечення виконання зобов'язань не обмежуються їх поймаєменованими видами: заставою, притриманням, довірчою власністю, а існують і у формі інших забезпечувальних конструкцій, які спираються на майнове забезпечувальне джерело та встановлюються на випадок можливого порушення зобов'язання боржником з метою захисту прав кредитора за його рахунок.

Якщо питання окремих поймаєменованих речових способів забезпечення виконання зобов'язань були предметом дослідження багатьох науковців, то

комплексного аналізу усієї системи речових способів забезпечення (пойменованих та непойменованих) у цивілістичній науці України немає. За умови виявлення характерних ознак речових поймаєваних способів забезпечення запропоновано критерії для визнання певної забезпечувальної конструкції непойменованим речовим видом забезпечення, що уможлиблює їх класифікацію та ефективне застосування на практиці.

Враховуючи сучасні практичні виклики та положення цивільного законодавства України щодо можливості застосування учасниками договірних відносин «інших» забезпечувальних конструкцій, дослідження класичних (пойменованих) та пошук непойменованих речових способів забезпечення виконання зобов'язання дозволить удосконалити існуючі та виявити нові ефективні механізми захисту прав кредитора у договірних зобов'язаннях, що підтверджує актуальність та практичну значущість дослідження.

Науково-теоретичне підґрунтя проведеного дослідження забезпечили праці таких науковців, як: Ч. Н. Азімов, А. Ю. Бабаскін, Т. В. Боднар, В. І. Борисова, А. М. Гужва, А. Г. Донець, І. С. Канзафарова, Т. М. Карнаух, О. С. Кізлова, Н. С. Кузнецова, О. О. Кот, В. І. Крат, Р. А. Майданик, С. О. Погрібний, А. О. Покровська, В. Д. Примаєк, І. Й. Пучковська, В. М. Слома, І. В. Спасибо-Фатєєва, М. В. Ус, Є. О. Харитонов, О. І. Харитонова, Л. С. Шимон та ін.

Тема дисертації, затверджена на засіданні вченої ради Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого від 11 листопада 2020 р. (протокол № 4), виконана згідно з планом науково-дослідних робіт кафедри цивільного права № 1 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого в межах державної цільової комплексної програми «Проблеми ефективності правового регулювання цивільних відносин в Україні» (№ 0111u000963).

З урахуванням сучасних практичних викликів та положення цивільного законодавства України щодо можливості застосування учасниками договірних відносин «інших» забезпечувальних конструкцій, дослідження класичних (пойменованих) та пошук непойменованих речових способів забезпечення виконання зобов'язання дозволить удосконалити існуючі та виявити нові

ефективні механізми захисту прав кредитора у договірних зобов'язаннях, що підтверджує актуальність та практичну значущість дослідження.

Наукове завдання, розв'язання якого отримано в дисертації. Метою дисертаційного дослідження є отримання наукових та практичних висновків щодо розвитку речових видів забезпечення виконання зобов'язання у договірних відносинах, виявлення проблемних аспектів його реалізації, а також надання обґрунтованих пропозицій та рекомендацій для їх вирішення. Також встановлення чітких критеріїв віднесення певної забезпечувальної конструкції до останніх, науковий пошук і теоретичне обґрунтування непойменованих речових способів забезпечення виконання зобов'язань, що можуть ефективно застосовуватися в сучасних договірних відносинах.

Визначена мета зумовлює необхідність вирішення таких завдань:

- визначити правову природу інституту способів забезпечення виконання зобов'язань;
- визначити функції та характерні ознаки речових способів забезпечення виконання зобов'язань;
- розробити класифікацію речових способів забезпечення виконання зобов'язань з урахуванням їх специфіки;
- розкрити поймаєменовані речові види забезпечення виконання зобов'язань;
- визначити непойменовані речові види забезпечення виконання зобов'язань;
- розробити рекомендації щодо шляхів вирішення теоретичних та практичних проблем застосування речових поймаєменованих та непойменованих способів забезпечення виконання зобов'язань на практиці.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що робота є комплексним вивченням теоретичних і практичних проблем речових поймаєменованих та непойменованих способів забезпечення виконання зобов'язань, що містить обґрунтовані пропозиції по вдосконаленню цивільного законодавства у сфері зобов'язальних відносин. За результатами проведеного дослідження надано висновки та розроблено пропозиції, що характеризуються науковою новизною та виносяться на захист:

уперше:

- на підставі відомих критеріїв поділу видів забезпечення виконання зобов'язань та винайдених в результаті дослідження здійснено класифікацію речових способів забезпечення виконання зобов'язань за такими критеріями: за підставою встановлення: 1) законні; 2) договірні; 3) на підставі рішення суду; за видом майна, що створює забезпечувальне джерело: 1) рухоме майно (застава рухомого майна, притримання, довірча власність); 2) нерухоме майно (застава нерухомого майна (іпотека), довірча власність) 3) грошові кошти (гарантійний платіж) 4) майнові права (застава майнових прав); за дією забезпечення: 1) безпосередньої дії (довірча власність, застава); 2) опосередкованої дії (притримання, реалізація невитребуваного майна); залежно від способу задоволення вимоги кредитора: 1) шляхом переходу до кредитора права власності на забезпечувальне майно (застава, довірча власність, забезпечувальна купівля-продаж під умовою, договір репо); 2) отримання грошової суми від реалізованого об'єкта забезпечення (застава, притримання, довірча власність, реалізація невитребуваного майна); 3) безпосереднє зарахування кредитором грошових коштів (гарантійний платіж); за нормативною визначеністю: 1) поійменовані – закріплені в законі в якості способів забезпечення (застава, притримання, довірча власність); 2) непоійменовані – не закріплені законодавчо в якості способів забезпечення (гарантійний платіж, забезпечувальна купівля-продаж під умовою, забезпечувальне зберігання речей, реалізація невитребуваного майна, договори репо);

– обґрунтовано, що встановлення режиму довірчої власності як речового способу забезпечення не перешкоджає залишенню права власності за довірчим засновником на передане у довірчу власність майно. Запропоновано внести зміни до ЦК України, виключивши положення ч. 3 ст. 597-1 ЦК України про припинення права власності особи, яка передала своє майно у довірчу власність, що відповідатиме законодавчим положенням про режим довірчої власності, встановлений для договорів управління майном (гл. 70 ЦК України). Водночас необхідно передбачити норму про те, що довірчий засновник на період існування режиму довірчої власності не може здійснювати повноваження власника;

– обґрунтовано право боржника на отримання відсотків у разі належного виконання ним забезпеченого гарантійним платежем зобов'язання. Запропоновано закріпити у ЦК України гарантійний платіж в якості речового способу забезпечення виконання зобов'язання з обов'язковим нарахуванням відсотків на користь боржника за користування кредитором чужими грошовими коштами (гарантійним платежем) за період дії договору на підставі ст. 536 ЦК України. Такі відсотки повинні бути виплачені боржнику у випадку повернення йому гарантійного платежу після належного виконання забезпеченого зобов'язання. При цьому передбачити, що боржник втрачає право на отримання відсотків у разі порушення ним забезпеченого зобов'язання;

– обґрунтовано встановлення заборони відчуження об'єкта нерухомого майна за договором купівлі-продажу під відкладальною умовою на строк дії основного зобов'язання. Запропоновано закріпити в Законі України «Про державну реєстрацію прав на нерухоме майно та їх обтяжень» положення про заборону відчуження об'єкта нерухомого майна за договором купівлі-продажу під відкладальною умовою у вигляді обтяження права власності на користь кредитора на строк дії основного зобов'язання;

– запропоновано реалізацію невитребуваного майна визнати речовим непойменованим способом забезпечення виконання зобов'язання, який спирається на таке забезпечувальне джерело, як невитребуване протягом встановленого законом часу майно боржника, за рахунок реалізації якого кредитор: 1) звільняється від тягара володіння річчю; 2) задовольняє свої майнові вимоги до боржника за порушеним зобов'язанням в порядку самозахисту;

удосконалено:

– підходи до непойменованих речових способів забезпечення виконання зобов'язань що, подібно до поймаєнованих, передбачають встановлення в інтересах кредитора майнового забезпечувального джерела, завдяки якому кредитор у разі порушення боржником забезпеченого зобов'язання може задовольнити свої вимоги. Такі способи можуть встановлюватися законом або договором як «інші» забезпечення (ч.2 ст. 546 ЦК), стимулюючи боржника до належного виконання зобов'язання та захищаючи кредитора у разі його

порушення;

– положення про право притримання як законний речовий спосіб забезпечення виконання зобов'язання, що спрацьовує при порушенні зобов'язання боржником та не потребує попередньої домовленості сторін про його застосування кредитором, а лише вимагає повідомлення боржника про його застосування;

– підходи до можливості використання гарантійного платежу при укладенні попередніх договорів, але не для забезпечення самого обов'язку укласти основний договір, а для гарантування відшкодування збитків та сплати неустойки, як відповідальності сторони за його неукладення;

– положення про те, що договір купівлі-продажу під відкладальною умовою набуває характеру непойменованого речового способу забезпечення виконання зобов'язання тільки при його використанні для створення забезпечувального джерела на випадок можливого порушення боржником основного зобов'язання;

– підходи до розмежування договорів зворотної купівлі-продажу від договорів купівлі-продажу під відкладальною умовою. Встановлено, що обидві конструкції є непойменованими речовими способи забезпечення виконання зобов'язань, основна відмінність між якими полягає у моменті переходу права власності на забезпечувальне джерело до кредитора.

– розуміння забезпечувального зберігання речей (договірному притримання) як речового непойменованого способу забезпечення виконання зобов'язань, що полягає у передачі боржником майнового забезпечувального джерела на зберігання кредитору, за допомогою якого останній може задовольнити свої вимоги у позасудовому порядку у разі порушення боржником зобов'язання. Обґрунтовано, що вартість забезпечувального джерела, переданого за договором, повинна бути достатньою для покриття можливих вимог кредитора за основним зобов'язанням.

набули подальшого розвитку:

– розуміння речових способів забезпечення виконання зобов'язань як встановлених договором, законом або рішенням суду способів захисту

цивільних прав учасників договірних відносин, що встановлюються на випадок можливого порушення боржником основного зобов'язання та надають кредитору право у такому випадку отримати задоволення своїх вимог за рахунок певного майна (спеціально призначеного для цього майнового забезпечувального джерела);

– аргументи на користь внесення змін до ЦК України про встановлення обмеження права кредитора притримувати річ боржника строком позовної давності за основним зобов'язанням;

– підходи до гарантійного платежу як речового непойменованого способу забезпечення виконання зобов'язань, що спирається виключно на грошову суму, яку боржник передає кредитору для створення забезпечувального джерела, що дозволяє останньому без звернення до суду задовольнити свої вимоги у разі порушення боржником основного зобов'язання (включаючи відшкодування збитків та сплату неустойки). У випадку ж належного виконання зобов'язання боржником гарантійний платіж повертається останньому або зараховується в належні за договором платежі (в рахунок виконання основного зобов'язання);

– необхідність законодавчого закріплення максимального розміру гарантійного платежу з урахуванням особливостей правовідносин, які ним забезпечуються;

– пропозиції щодо можливості укладення договору репо (договору про зворотню купівлю-продаж) як речового непойменованого способу забезпечення виконання зобов'язання не тільки щодо цінних паперів, а й щодо іншого майна;

– підходи до розуміння підстав виникнення застави. Запропоновано прикладом застави за рішенням суду вважати накладення судом арешту на заставлене майно, яке забезпечувало виконання кредитного договору до визнання його недійсним (або визнання недійсним договору застави);

– розуміння права застави як речового права на майно, яке доцільно закріпити серед інших речових прав на майно у Книзі третій ЦК України «Право власності та інші речові права», одночасно залишивши заставу у ст. 546 ЦК України серед переліку способів забезпечення виконання зобов'язань. Такий підхід відповідатиме призначенню застави як забезпечувального джерела у

вигляді майна, що встановлюється для захисту прав кредитора на випадок можливого порушення зобов'язання боржником.

Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів дослідження.

Положення, висновки та рекомендації, що містяться в дисертації достатньою мірою науково обґрунтовані та достовірні. Методи, використані у роботі, були обрані відповідно до визначеної мети та завдань з урахуванням специфіки об'єкта та предмета наукового пошуку. Для досягнення поставленої мети в процесі наукового дослідження використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи наукового пізнання. Діалектичний метод дозволив дослідити речові способи забезпечення виконання зобов'язань, з урахуванням їх особливостей та місця серед інших видів забезпечення, забезпечувальних конструкцій та способів захисту (використано по всій роботі). Застосування історичного методу дозволило простежити еволюційний розвиток та становлення речових способів забезпечення виконання зобов'язання в їх історичній ретроспективі (підрозділ 1.1). Метод системного аналізу надав можливість визначити місце речових видів забезпечення серед інших видів забезпечення (підрозділ 1.1) та здійснити їх класифікацію (підрозділ 1.2). Використання методів абстрагування й узагальнення, аналізу і синтезу дозволило виявити визначальну ознаку видів забезпечення - забезпечувальне джерело, за змістом (характером) якого здійснюється поділ видів забезпечення на особисті та речові. Зазначений метод також дозволив виявити взаємозв'язок пойменованих та непойменованих речових способів забезпечення виконання зобов'язань як таких забезпечень, що спираються на забезпечувальне джерело у вигляді майна (розділи 1 та 2 роботи). Метод тлумачення норм права використовувався по всій роботі, особливо під час дослідження окремих пойменованих та непойменованих способів забезпечення виконання зобов'язань. Порівняльно-правовий метод надав можливість розробити класифікацію речових способів забезпечення виконання зобов'язань та відшукати серед встановлених законом або передбачених договором забезпечувальних конструкцій непойменовані види забезпечення (підрозділ 1.2 та розділ 3 дисертації).

Нормативно-правовим підґрунтям дисертаційної роботи є Конституція України, Цивільний кодекс України, закони України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень», «Про заставу», «Про іпотеку», «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», а також міжнародні договори та нормативно-правові акти іноземних країн.

Емпіричну основу дослідження становлять рішення національних судів.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані в дисертації наукові положення, висновки та практичні рекомендації можуть бути використані:

– у науково-дослідницькій роботі – для подальшого дослідження особливостей встановлення та реалізації речових способів забезпечення виконання зобов'язання, пошуку нових забезпечувальних речових конструкцій та розвитку загального вчення про забезпечення виконання зобов'язань;

– у правотворчій сфері – в процесі удосконалення законодавства України, гармонізації вітчизняного законодавства з європейськими стандартами у сфері забезпечення виконання договорів та способів захисту прав кредитора у договірних зобов'язаннях;

– у правозастосуванні – судами при розгляді цивільних та господарських справ за позовами про звернення стягнення на заставлене (іпотечне) майно, притримуване майно чи те, що знаходиться у довірчій власності кредитора; при підготовці постанов Верховного Суду України по розгляду цивільних справ, що виникають з кредитних чи позикових правовідносин, реалізації застави, перш за все, іпотеки, довірчої власності та притримання; учасниками договірних відносин з метою забезпечення виконання договорів завдяки новим ефективним речовим способам забезпечення виконання зобов'язань, як гарантійний платіж, забезпечувальна купівля-продаж під умовою, забезпечувальне зберігання речей, договори репо;

– в навчально-методичному процесі – при викладанні таких навчальних курсів, як «Цивільне право України», «Договірне право», «Іпотека, гарантія порука та інші забезпечення в сучасному договірному праві», а також для підготовки відповідних методичних і навчальних посібників та підручників.

Апробація матеріалів дисертації. Дисертацію підготовлено та обговорено на кафедрі цивільного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Основні теоретичні положення та результати дисертаційного дослідження доповідались й обговорювались на наукових конференціях: «Учасники цивільних відносин: новації рекодифікації цивільного (приватного) права України» (м. Харків, 12 березня 2021 р.), «Джерела в наукових юридичних дослідженнях» (м. Харків, 20-21 травня 2021 р.), «Сучасне суспільство і наука: актуальні дослідження молодих науковців» (м. Харків, 27 травня 2021 р.), «Проблеми вдосконалення приватноправових механізмів набуття, передачі, здійснення та захисту суб'єктивних цивільних та сімейних прав» (м. Харків, 15 грудня 2021 р.), «Доктрина приватного права: традиції та сучасність» (м. Харків, 4 лютого 2022 р.), «Проблеми вдосконалення приватноправових механізмів набуття, передачі, здійснення та захисту суб'єктивних цивільних та сімейних прав у сучасних умовах в Україні» (м. Дніпро, 16 грудня 2022 р.), «Доктрина приватного права: традиції та сучасність» (м. Харків, 9 лютого 2024 р.), «Професійний розвиток: методологічна основа та інноваційні технології» (м. Львів, 1-11 лютого 2024 р.) «Організаційно-правові аспекти публічного управління в Україні» (м. Полтава, 25 квітня 2024 р.), «Тези 76-ї наукової конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (м. Полтава, 14 травня – 23 травня 2024 р.).

Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях здобувачки. Основні теоретичні та практичні результати дослідження відображено в 5 наукових статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України, та в тезах 10 доповідей на наукових і науково-практичних конференціях.

Наукові праці, в яких опубліковано основні результати дисертації:

1. Бондаренко К. С. До проблеми класифікації видів забезпечення виконання зобов'язання. *Журнал східноєвропейського права*. 2023. Вип. 116. С. 75-82. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10206383>
2. Бондаренко К. С. Правова природа довірчої власності та особливості її запровадження як способу забезпечення виконання зобов'язання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. Вип. 11. С. 131-134. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-11/29>
3. Бондаренко К. С. Гарантійний платіж – непойменованій спосіб забезпечення виконання зобов'язання. *Юридичний вісник*. 2024. Вип.1. С. 226-232. DOI: <https://doi.org/10.32782/yuv.v1.2024.24>
4. Бондаренко К. С. Особливості правової природи застави як речового способу забезпечення виконання зобов'язання. *Журнал східноєвропейського права*. 2024. Вип. 121. С. 74-80. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11062175>
5. Бондаренко К. С. Притримання та грошове притримання: дії правових механізмів поймаєного та непойменованого способів забезпечення виконання зобов'язання. *Актуальні проблеми держави і права*. 2024. Вип. 102. С. 10-16. DOI: <https://doi.org/10.32782/apdp.v102.2024.2>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Бондаренко К. С. Право довірчої власності як особливий вид забезпечення виконання зобов'язання: перспективи застосування в Україні. *Учасники цивільних відносин: новації рекодифікації цивільного (приватного) права України* : зб. матеріалів доп. учасн. ХІХ наук.-практ. конф., присвяч. 99-й річ. з дня народження д.ю.н., проф. В. П. Маслова (м. Харків, 12 березня 2021 р.). Харків, 2021. С. 317-320.
7. Бондаренко К. С. Особливості використання джерел права при дослідженні теми «Речові види забезпечення виконання зобов'язання». *Джерела в наукових юридичних дослідженнях* : зб. матеріалів доп. учасн. аспірантського круглого столу (м. Харків, 20-21 травня 2021 р.). Харків, 2021. С. 17-19.

8. Бондаренко К. С. Переваги та ймовірні виклики запровадження інституту довірчої власності як нового виду забезпечення виконання зобов'язання. *Сучасне суспільство і наука: актуальні дослідження молодих науковців* : зб. матеріалів доп. учасн. Інтернет-конф. іноземними мовами (м. Харків, 27 травня 2021 р.). Харків, 2021. С. 36-39.

9. Бондаренко К. С. Забезпечення зобов'язань довірчою власністю. *Проблеми вдосконалення приватноправових механізмів набуття, передачі, здійснення та захисту суб'єктивних цивільних та сімейних прав* : зб. матеріалів доп. учасн. практ. конф., присвяч. пам'яті проф. Ч. Н. Азімова (м. Харків, 15 грудня 2021 р.). Харків, 2021. С. 170-172.

10. Бондаренко К. С. До питання про ознаки та функціонування видів забезпечення виконання зобов'язань. *Доктрина приватного права: традиції та сучасність* : зб. матеріалів доп. учасн. ХХ наук.-практ. конф., присвяч. 100-й річниці з дня народження проф. В. П. Маслова (м. Харків, 4 лютого 2022 р.). Харків, 2022. С. 413-415.

11. Бондаренко К. С. Особливості правової природи та функції забезпечувального (гарантійного) платежу як виду забезпечення виконання зобов'язання. *Проблеми вдосконалення приватноправових механізмів набуття, передачі, здійснення та захисту суб'єктивних цивільних та сімейних прав у сучасних умовах в Україні* : зб. матеріалів доп. учасн. практ. конф., присвяч. пам'яті проф. Ч. Н. Азімова (м. Дніпро, 16 грудня 2022 р.). Дніпро: ФОП Середняк Т.К., 2022. С. 224-228.

12. Бондаренко К. С. Непойменовані договори та непойменовані способи забезпечення виконання зобов'язання в науці цивільного права та законодавстві. *Доктрина приватного права: традиції та сучасність* : зб. матеріалів доп. учасн. ХХ наук.-практ. конф., присвяч. 102 річниці з дня народження проф. В. П. Маслова (м. Харків, 9 лютого 2024 р.). Харків: ЕКУС, 2024. С. 113-116.

13. Бондаренко К. С. Речові види забезпечення виконання зобов'язання в цивільному законодавстві: зарубіжний досвід. *Професійний розвиток: методологічна основа та інноваційні технології*: зб. матеріалів доп. учасн.

Всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації (м. Львів, 1 січня - 11 лютого 2024 р.). Львів, 2024. С. 36-39.

14. Бондаренко К. С. Особливості речових видів забезпечення виконання зобов'язання. *Організаційно-правові аспекти публічного управління в Україні*: зб. матеріалів XI міжнар. наук.-практ. конф. інтернет-конф. (м. Полтава, 25 квітня 2024 р.). Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2024. С. 245-247.

15. Бондаренко К. С., Кушнір В. А. Особливості довірчої власності як способу забезпечення виконання зобов'язання. Тези 76-ї наукової конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». Том 2. (Полтава, 14 травня – 23 травня 2024 року). Полтава: Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2024. С. 141-142.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертацію виконано українською мовою з правильним вживанням юридичної та спеціальної термінології. Стиль викладення матеріалу дослідження – науковий.

Загальний висновок. Дисертація Бондаренко К.С. «Речові види забезпечення виконання зобов'язання» є кваліфікаційною науковою роботою, містить нові науково обґрунтовані результати, які виконують конкретне наукове завдання, що полягає в отриманні наукових та практичних висновків щодо розвитку речових видів забезпечення виконання зобов'язання у договірних відносинах, виявленні проблемних аспектів його реалізації, а також наданні обґрунтованих пропозицій та рекомендацій для їх вирішення.

Дисертація є самостійною науковою працею, яку виконано з дотриманням академічної доброчесності. Наукова новизна, висновки та пропозиції сформульовані авторкою самостійно й обґрунтовані на підставі особистих досліджень.

Дисертація Бондаренко Катерини Сергіївни на тему «Речові види забезпечення виконання зобов'язання» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про

присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), та може бути подана до разової ради для захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

**Головуюча на засіданні:
завідувачка кафедри цивільного права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого,
докторка юридичних наук,
професорка**

Інна СПАСИБО-ФАТЄЄВА

18 березня 2025 р.

Підпис	<i>Спасибо-Фатеева</i>
Засвідчую	<i>[Signature]</i>
Нач. ВК	<i>[Signature]</i>
	<i>18 03 2025</i> р.